

PRA

Progressiv retinal atrofi är ett samlingsnamn för flera olika näthinnesjukdomar som är ärftliga och som leder till blindhet. Progressiv betyder fortskridande och innebär att sjukdomen hela tiden förvärras, retina är näthinna och atrofi betyder förtvining. Sammantaget står PRA för fortlöpande förtvining av näthinnan. Sjukdomen kan yttra sig på olika vis och ett av dem är att näthinnan inte bildas korrekt från början, en annan variant är att ett ämnesomsättningsfel gör att avfallsprodukter ifrån näthinnan inte bryts ned på korrekt sätt. Näthinnan består av synceller som tar emot ljus och dessa synceller består av stavar och tappar. Stavar är känsliga för ljus och tapparna för färg.

Symtomen på PRA kommer långsamt och hundar har en förmåga att anpassa sig till olika situationer. Detta innebär att en gradvis försämrad syn länge kan kompenseras med andra sinnen. Förändringar i hundens beteende såsom svårighet att orientera sig i mörker, skällighet, rädsla, samt att börja stöta i t ex möbler föranleder till undersökning av hundens hälsotillstånd. För att kunna ställa diagnos PRA görs ögonlysning där förändringar i ögonbotten såsom ökad reflex, tunnare blodkärl och matta färger är vägledande. Vid tidigt stadie av PRA eller om symtombilden inte är helt klar kan en ERG-undersökning göras. Denna undersökning görs i narkos och mäter syncellernas elektriska svar på ljus.

I dagsläget finns varken någon botande eller bromsande behandling att ge vid PRA. SKK har en generell rekommendation gällande avel vid PRA och det är att diagnostiserad hund, dess föräldrar samt redan producerad avkomma beläggs med avelsförbud. Utöver detta kan special- och rasklubbar ha ytterligare rekommendationer såsom att syskon till hund med PRA också utesluts ur avel eller att inte avla på hund med stamtavla där hund med PRA finns i närmre generation än i visst led. Många rasklubbar har även rekommendationen att avelsdjur via ögonlysning ska vara friade från ärftlig ögonsjukdom via ögonlysning, ERG eller DNA-test. Det finns i nuläget en handfull olika former av PRA och forskning visar på att det finns ytterligare oupptäckta varianter. Prcd-PRA, rcd4-PRA, GR_PRA1 och GR_PRA2 är exempel på olika varianter av PRA.

Det finns DNA-tester som visar om en hund är fri, anlagsbärare eller affekterad när det gäller olika sjukdomar på olika raser. För att överhuvudtaget kunna genomföra ett sådant test måste det vara klarlagt vilken gen det är som ska analyseras och vilken del av genen som är platsen (allelen) för PRA. Varje ras har en allel för en PRA-variant på ett specifikt genpar men det skiljer sig från ras till ras vilket genpar det är. För att kunna ta fram DNA-test för en ras krävs flera blodprover från både affekterade (sjuka) och friska hundar. Blodprover tas av veterinär och skickas tillsammans med speciell remiss till SLU för utredning.

I de flesta fall nedärvs sjukdomen autosomt recessivt dvs. genom att båda föräldrarna bär på anlaget. Det finns dock undantag som hos bullmastiff där PRA nedärvs genom dominant nedärvning och det innebär att oavsett om arvsanlaget finns i enkel eller dubbel uppsättning så får hunden PRA. Hos siberian husky nedärvs PRA recessivt kopplat till x-kromosomen vilket innebär att hanarna blir sjuka medan tikarna enbart blir anlagsbärare.

PRA beskrevs redan första gången år 1905 och är mer eller mindre utbredd inom de flesta raser. Genom avelsurval, ögonlysning och DNA-tester har utbredningen av sjukdomen kunnat begränsas och det är genom fortsatt samarbete inom och mellan raserna arbetet mot PRA kan fortsätta med positivt resultat. När det gäller klein-, mittel- och grosspitz finns ett registrerat fall av PRA i Sverige och det var år 2013. I Sverige, Norge och Finland registreras PRA som officiella uppgifter i respektive lands kennelklubb. I andra länder registreras dessa uppgifter på olika vis och det kan vara svårare att hitta officiella resultat.

På SKMGK´s hemsida finns även en lista på affekterade hundar och deras föräldrar. Eftersom anlaget kommer från båda föräldrarnas är alltid en PRA-sjuk hunds båda föräldrar anlagsbärare. Finns uppgifter om sjuka hundar att lägga till på denna lista eller om det finns felaktigheter är du välkommen att kontakta oss om detta.